

ҲАДАСА СУЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНГ ГАЗЕТАСИ

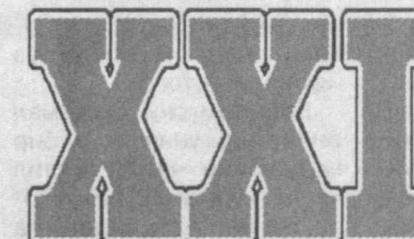
2001 йил 3 феврал
шакба

Сотувда эркин нархда
№ 25 (2587)

ТАРБИЯДА КЕЧИКМАНГ

Мамлакатимизда таълим-тарбияга энг усту-
вор вазифалардан биро сифатида қаралмоқда. Бу
борода Кафлар тайёрлари милий дастури қабул
қилинди. «Таълим ҳақида»ги Конун янги таҳрир
да ишга туширилди. Ҳозир ўзбекистонда мана
шу муҳим хужжатларда қўйилган вазифалар из-
чилик билан, кенг кўламда амалга оширилмоқда.

Бундан бошқа-
ча бўлиши ҳам
мумкин эмас.
Озод, обод ва
буюқ келажак
сари интилтистан
давлат энг илғор,
замонавий кадр-
ларга эта бўлган-
дагина ўз максад-
ларига эршиди.
Президентимиз,
давлатимиз худи
шу жийдид сабаб-
ларга кўра таъ-
лим-тарбия риво-
жига катта ахами-
ят беряпти.

Ўзбекистон
асри

Хиндистон Республикасининг
Гужарат штатида шу йилниг
26 январ куни кучи зилиниг рўй
берди. Дунё аҳали сўнгига 50 йил
мобайинда оқибат кўзлами жи-
ҳатишад бўйдай кашта табиий
оғатни кўрмаган эди. Ҳалок
бўлганлар, жэвргизланган ва бош-
панасиз қозиганир ўйлаб минг
кишини ташкил этмоқда. Айни
найтида бизга дўст давлат –
Ҳиндистон ҳақида узаки маҳна-
вий ва моддий ўйнотишларни
бошдан кечирдап. Вайронага
айланган шаҳар ва қишлоқлар-
да чойлар, дори-дармон,
ичимлик суви ва озиқ-овқат
етишмаяпти.

ҲИНДИСТОНГА ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ ЖЎНАТИЛДИ

Ўзбекистон аҳли ушбу муд-
ҳинч зилизла винсонлар ҳоло-
кати ҳақидати хабарни чукур
ҳамдардлик билан қабул қилинди.
Президент Ислом Каримов
ҳалқимиз ва ҳукуматимиз ном-
идан ҳалок бўлганлар ва жабранланганларни оила-азло-
ларига, қариндош-уруларига
хамдардлик билдири.

Дўст кўлғатда билинади, деб
бекис айтмайсан. Ҳукуматимиз
1 феврал куни Ҳиндистон
ахолисига инсонпарварлик ёрдами
акратиши тўғрисида маҳус
фармойни чиқарида. Жўнатили-
ётган инсонпарварлик ёрдами
жабранланганларга биринчи нав-
батда зарур бўлдигандан чодирлар,
забиллар, кўрла-тўшак, ёток, анжомлари, турли, мато-
лар, бир маротаба ишлатидаги
хам система шишиларда, энг
зарур дори-дармон, шунингдек,
озиқ-овқат мавзулотларидан
иборат. Ҳалокат рўй берган
худудда ичинимли суви ниҳоят-
да танҳис бўлиб турганлиги
хисобга олининг, 5 тоннадан ор-
тиқ қадорданга маъданни бу-
лоқ суви ҳам жўнатилиди. Ҳин-
дистонга жўнатилинг юнининг
асоси ҳисми – озиқ-овқат,
дори-дармон ва бошқа зарур
анжомлар Ўзбекистоннинг ўзида
хамдардлик билдири.

Биз давлатида, деб
бекис айтмайсан. Ҳукуматимиз
1 феврал куни Ҳиндистон
ахолисига инсонпарварлик ёрдами
акратиши тўғрисида маҳус
фармойни чиқарида. Жўнатили-
ётган инсонпарварлик ёрдами
жабранланганларга биринчи нав-
батда зарур бўлдигандан чодирлар,
забиллар, кўрла-тўшак, ёток, анжомлари, турли, мато-
лар, бир маротаба ишлатидаги
хам система шишиларда, энг
зарур дори-дармон, шунингдек,
озиқ-овқат мавзулотларидан
иборат. Ҳалокат рўй берган
худудда ичинимли суви ниҳоят-
да танҳис бўлиб турганлиги
хисобга олининг, 5 тоннадан ор-
тиқ қадорданга маъданни бу-
лоқ суви ҳам жўнатилиди. Ҳин-
дистонга жўнатилинг юнининг
асоси ҳисми – озиқ-овқат,
дори-дармон ва бошқа зарур
анжомлар Ўзбекистоннинг ўзида
хамдардлик билдири.

Лекин янги, баркамол авлодни тарбиялаш
дат иши эмас, балки умуммиллий, умумхало ишидир.

Бу ҳақиқатни давлатимиз раҳбарни якнида ёшлар маса-

лаларни бағишланган йигиллидати маърузасидан яна

бир бир алоҳида таъкидладилар. Давлатимиз янги ав-

лодлар тарбиясидан ҳеч нарсани аямияти, миллион-

миллион сўмлаб маблаб сарфлантити, йил сайн мамла-

катимизда юзлаб академик лицеилар ва касб-хунар кол-

лекларни бунёд этилапти, болаларимиз ви ётто про-

фессор-Ўқитувчиларимиз узоқ таълим-тарбияни

бизни ўзимизни керак. Ҳиндишида ёшларни таълим-

тарбияниша давлатимиз билан ҳамкорликни кучай-

тиришда кўрнайди.

Болалар, аввалин, бизни. Ҳар бир оиласда Худо

берган фарзандлар бор. Бола тарбияси айлан оиласда

бошланади. Оиласда бола қандай тарбия кўраётган

бўлса, худу шу тарбия унинг ҳаёт йўлига кетта

таъсири кўрсатади. Ривоятга кўра, бир она уч ойлик

фарзандини ҳақимга олиб бориши, унинг тарбиянга

кўмак сўрабди. Ҳақим чақалоқнинг уч ойга тўлтани-

ни шештиб, онага: «Гўдагингиз тарбиянга олиб ойга

кечичикибис» деган экан. Ушбу ривоятда ҳаёт ҳақиқати

бор. Фарзанд кўзини очиб дунёни таний бошлаган

лаҳзарлардаёт ўнинг ўз-ўзини англари бошланади.

Бунни унумаслигини керак.

Бирок ҳамма оиласларда ҳар фарзанд тарбиянга мъас-

лият билан қараладип, деб бўлмайди. Акс ҳолда, майдан

жинонтилик билан кўлга тушаётган болалар қәёдан

пайдо бўлади? Ҳар хил диний-экстремистик тасъир-

ларга тушшиб, соглем ҳаёт йўлидан ҷалғётганлар-чи?

Уларнинг мавзанинг аҳлоқий айниши кўпинча ё бево-

сита ота-она таъсирида, ёки уларнинг ўз болаларига

бебаридни оқибатида шакланади.

Албатта, барча ота-оналар ва оиласлар тўғрисида бун-

дай дейни тўғри эмас. Йилдан-йилга академик лицей

ва касб-хунар коллежларидан ўнини хоҳдёттанд бола-

ларнинг кўпайна бораётганлиги, хорижий мамлакат-

лардаги ўнини иштаган юксак билимни болалар ўтса-

тида сизнига олинига оғизни таъсирлайди.

Инсонпарварлик ёрдами 2

феврал куни Ўзбекистон Респу-

бликаси Фавқулодда визит-

лар визирларни вакилларни то-

монидан Гужарат штатининг Ахмадобод шаҳри аэропортга

етказилишинига.

– Ҳукуматимизда юз берган табии

оғатни ҳақимларни таъсирлайди.

– Ҳиндистонга жўнатилинг юнининг

асоси ҳисми – озиқ-овқат,

дори-дармон ва бошқа зарур

анжомлар Ўзбекистоннинг ўзида

хамдардлик билдири.

Болалар тарбиясида – мактабчага тарбия мусассаса-

лари ва 9-сингфага бўлган дастлабки умумий таълим

оиласидан кейинги мухим бўйниларидир. Сўнти Йиллар-

да, айниқса, қишлоқ жойларидан мактабчага тарбия мус-

ассасалари – болалар боғчалари ва яслилари камайди.

Буни зор иқтиносидёти билан боғеба изоҳлашиди. Ле-

кини ривоятнинда мидор асосий қўрғасинида мамлакат

орасидан спорт соҳасидан мамлакат ва халқаро ми-

ёса ётказманинига олиб боришини кўпайтилини.

– Мамлакатимизда юз берган табии

оғатни ҳақимларни таъсирлайди.

– Мамлакатим

Конституция — менинг тақдиримда

Мустақилликни дилдан англаш, унинг қадрига етиш, ёшларимизни көмил инсон қилиб тарбиялаш, турмуш даражамизнинг фаровон бўлиши ҳар бир фуқаронинг фаоллигига, ўз бурчи ва вазифасини тўла англаб етишига боғлиқ. Эндилиқда биз комилликка интилувчи баунёдкор куч сифатида қалбимизда эл-юрт фаровонлиги учун курашиш, ҳар қандай илгор таҳрибани ана шу олижаноб ният йўлида сарф этиш эҳтиёжи пишиб етилганинги англаш етмоқдамиз.

ЭХТИЁЖ ФАРЗАНДИ

Биз «эхтиёж»ни бекорга ишлатмадик. Инсон ҳар доим ўз имкониятидан келиб чирик, эхтиёжини кондиришга интилади. Бўлгайтган жамики хатти-харакатларнинг замирда, кабул килинётган қонун-кодайлардан кўзланган мақсад битта: у ҳам бўлса шахс, жамият, инсон эхтиёжини кондириш, гўзал ҳаёт мухитини яратишдан иборатиди.

Бугунги кунда «Конституциямизнинг бутун моянтияти, томъянодаги мазмунини биламишем, ундан ўзимиз учун кундади эхтиёж сифатида фойдалана оламизми?» — деган сурʼун кўндаланг турбиди.

Бизнингча, эхтиёж даражасида эмас, деб жавоб кайтарган булардик. Агар билсангиз маънавиятнинг ҳам, миллий истиқлол мағкурасининг ҳам, келаҗиб буюк давлатнинг ҳам

энг зўр устуни, тамалоти Конституцияда ўз ифодасини топган.

Бош Комусни мукаммал билмаган, унинг ҳар бир мoddасини чукур таҳлил қилиб кўрмаган, ва ниҳоят, унинг мoddадалида

кайд қилинган жумлаларни сода, тушунлари, мисоллар билан изоҳлашдан йирок «муаллим» қандай қилиб ўз ўқувчисига ёки маҳаллашошига эркин фуқаролик-демократик жамият ҳақида батасиғи тушунча берди олади? Авало, ўқитувчи, мураббий, рахабор Конституцияни калб кўридан, тафakkор чигириғидан ўтқазиши ва ўзининг маънавий-амалий биситоги айлантириб олиши зарур.

Баъзан (кўччилик холларда) дарс берадиган ўқитувчининг, сени текширувдан ўтказаётган «мута-хассис»нинг савол-жавоби

шундай бўлади:

— Конституция қачон ёзилган?

— Нечта бўлимдан иборат?

— Нечта боби бор?

— Нечта мoddадан ташкил топган?

Ўқувчи ба саволларга жавоб беради ва раҳмат эшишиб, «ало» баҳосини олади. Унинг ба жавобини бошқаларга ҳам ўрнах қилиб кўрсатади «устоз». Энди шу саволнинг кўйилишига ахамият бердайлик.

Авало, савол ўтга алмисидан кўланган тарзда ўқувчи хукмiga хавола қилинмоқда. Қолаверса, саволнни бериша ўқитувчи сўнинг моҳиятига, унинг курилишига бефарқ мунобабатда бўлмоқда. Шунингдек, бу ўқувчини жиддий ўйлашга мажбур қилимайди. Ва энг сўнгиси, бу саволлар Конституцияни таҳдиди бора олмаймиз.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Конституциямиз ўн иккичи чакрик, ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн биринчи сессиясида 1992 йил 8 декабрда қабул қилинганинг айтиб ўтиш, керак бўлса, дафтарнинг биринчи саҳифасига ёзириб кўйиш керак. Конституциянинг бутун моянтияти, мазмуни, максади унинг мукаддимасида тўла ўз аксими топган.

Конституциянинг биринчи чакрик, биринчи боби ва биринчи мoddаси: «Ўзбекистон — суверен демократик республика», деб бошланган. Демак, даставвал суверен давлат тушунчалигини атрофлича изоҳлаш талаб этилади. Бу иборанинг мазмунини англаб олмас эканмис, кўланган моддадарнинг ҳам туб моянтиятига етиб бора олмаймиз.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Бу сўзларни барчамиз калбдан хис килган ҳолда, бу менинг, маҳалламинг, жамиятимнинг манфати, келажаги буюк давлат куришига бел боғлаган аводдининг бурчи, деб англомогимиз керак.

Конституциянинг биринчи чакрик, биринчи боби ва биринчи мoddаси: «Ўзбекистон — суверен демократик республика», деб бошланган. Демак, даставвал суверен давлат тушунчалигини атрофлича изоҳлаш талаб этилади. Бу иборанинг мазмунини англаб олмас эканмис, кўланган моддадарнинг ҳам туб моянтиятига етиб бора олмаймиз.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг туб мазмунини очиб беришига қаратилмаган.

Суверен давлати бу ўзининг т

кариялар ҳам иштирок этишиди. Азномадаги датволовар тасдиқланмайды. Унинг натижасини оқсоколларга хос босиқлик билан тушунтириш ўрнига, ўзимизнинг йигит деб хисоблагани, балки ярим ҳазил, ярим чин охандига-

— ўзларингиз кўриб, ҳал этингизлар, деб юборишиди. У ердан оладиган жавобнинг моҳияти маълум эди. Бу ҳолат Шуҳратнинг ҳамиятига тегади, унинг назарида аввали шикоятига туманда адопат нукта назаридан қаралмаганди. Ҳалқимизда тиф ярасидан тил яраси ёмонрок, деган адашмаслик, хато қиласлик ҳамманинг ҳам кўпидан келавермайди.

Бир куни донишманд Суркотдан сўрабидлар:

- Таксири, хато қиласлик равишда кўрсатилгани учун масала тўла рашибди.
- Инсон хато қиласка ўлмас эди, ёлғиз Парваридор беъб, — деб жавоб берган экан у.

Айтмоқчимизки, ўзи-

БИР ОФИЗ СЎЗ

ортидаги ёз-ёзлар ва текшир-текширлар ҳақида

Инсон кўнглини гулдан ҳам нозик дейдилар. Ҳақ гап. Баъзан заррага бориб келади. Ўша сўз кўполрок бўлса-чи, шундай холлар ҳам бўладики, кишини мувозанатдан чиқариб юборади. Чамаси бу гал шундай бўлганди.

Аввало, бу тўкнашувга сабаб бўлган воқеани кискача баён кислас. Шуҳратнинг назаридан маҳалла ишларида қатор камилликлар бор. Бунинг устига ундан-бундан айрим миш-мишларни ўшилади. Шулернинг ҳаммасини бир қилиб, туман ҳокими номига шикоят ёзиб юборади. Уни текширида туман оқсоқоллар кенгашидаги

ми ҳар ҳолда «тентак экансан» деган сўз чиқиб кетади.

Шу бир оғиз сўз юракка ҳанжар бўлиб саннилиб қолади, жонжонидан ўтиб кетади, ўзини таҳкирланган деб хисоблайди, азоб тортади. «Мени — ағфончики «тентак» — деди-я, хали мен шунакамани...». Шу ўй, шу фикр бутунлай чулагуз олганди унинг руҳини, борлигини. У эндиликда вилоят ҳокими номига ўз хотолатини баён этиб арзона йўллади. Хотад ўзининг ҳақ эканлигини, туманда масалада юзаки қаралғанлигини изтиро билин баён этади. Вилоятдагилар барчамиз ҳом сут эмган бандамиз, бинобарин ушбу арзомани туманга

ибора бор. Ўша бир оғиз сўз, юракка етказган заҳа тинчлик бермасди унга. У чи кўлига ўзам олди. Бу сафарги битикларини «Ҳали сўзи» таҳкириятига жўнатади.

Кўполликларни, ўзаро муносабатларда ножоз сўзларни ишлатишни ҳеч нарса билан оқлаб бўймайди. Дагаллик килган киши факат ўзигани эмас, айни пайтада ўз қадр-қимматини ҳам ерга урган бўлади.

Шуҳрат ўзини бутунлай бенуқсон хисоблар, ҳар қандай йўл билан бўлса ҳам адопатни тикилаш зарур ва шарт, деб ўйларди. Вахоланки барчамиз ҳом сут эмган бандамиз, бинобарин

мизни бенуқсон хисоблайдики, билинки, хатога йўл кўйамиз. Ҳушёр одам узгалирганинг ҳоситанинг ҳамманинг ҳаммасликка киради. Буни қарангки, Шуҳрат худди шундайлардан билиб чиқди. Ўша газетага юборган шикоятини туман ҳокимлигига юборандик. Бу сафар у ерда масалага ўта жиддий ёндашишган. Ҳокимнинг бизга йўллаган жавоб мактубидан таъкидлангандик, хат туман ҳокимлиги, қишлоқ фуқаролар йигини раиси, хўжалик раиси, ички ишлар бўлуми нозири ҳамда ариза муаллифлари билан биргаликда муҳокама қилинган.

Кўнгилга таскин берадигани шундаки, муҳокама жуда босиқлик билан, адолатли ўтган. Томон-ларнинг ҳато ва камилликлари бегарас, самимий равишда кўрсатилгани учун масала тўла рашибди.

Инсон хато қиласка

ўлмас эди, ёлғиз Парваридор беъб, — деб жавоб берган экан у.

Айтмоқчимизки, ўзи-

ни

ни